

Mål C-288/23 [El Baheer]¹**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

3 maj 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Verwaltungsgericht Stuttgart (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

2 maj 2023

Klagande:

HE

Motpart:

Bundesrepublik Deutschland

Saken i det nationella målet

Talan om beviljande av flyktingstatus, i andra hand beviljande av status som subsidiärt skyddsbehövande, i tredje hand fastställelse av ett nationellt förbud mot avlägsnande.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av artikel 3.1 andra meningen i förordning nr 604/2013, artikel 4.1 andra meningen och artikel 13 i direktiv 2011/95, artikel 10.2 och 10.3 och artikel 33.1 och 33.2 a i direktiv 2013/32 samt artikel 6.2 i direktiv 2008/115. Rättslig grund: artikel 267 FEUF.

¹ Beteckningen på förevarande mål är ett fiktivt namn som inte motsvarar det verkliga namnet på någon av parterna i målet.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Ska artikel 3.1 andra meningen i förordning nr 604/2013, artikel 4.1 andra meningen och artikel 13 i direktiv 2011/95 samt artikel 10.2 och 10.3, artikel 33.1 och 33.2 a i direktiv 2013/32, i ett fall där en medlemsstat inte får utöva den befogenhet som den har enligt artikel 33.2 a i direktiv 2013/32 att avvisa en ansökan om internationellt skydd, vad gäller beviljande av flyktingstatus i en annan medlemsstat, eftersom levnadsförhållandena i denna medlemsstat skulle utsätta sökanden för en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan, tolkas på så sätt att den omständigheten att flyktingstatus redan har beviljats hindrar medlemsstaten från att göra en prövning med ovisst resultat av den ansökan om internationellt skydd som lämnats in till den och ålägger den medlemsstaten att bevilja sökanden flyktingstatus utan prövning av de materiella villkoren för detta skydd?

2. Om fråga 1 besvaras på så sätt att medlemsstaten inte är bunden av den omständigheten att flyktingstatus redan har beviljats i en annan medlemsstat och den förstnämnda medlemsstaten således ska göra en prövning med ovisst resultat av ansökan om internationellt skydd som lämnats in till den:

Utgör den omständigheten att levnadsförhållandena i den erkännande medlemsstaten skulle utsätta sökanden för en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan hinder mot att det föreligger en skyldighet enligt artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115/EG för sökanden att ofördröjligen bege sig till den erkännande medlemsstatens territorium, med den följden att medlemsstaten, utan att först ha ålagt sökanden en skyldighet enligt artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115/EG, får anta ett beslut om återvändande till sökandens ursprungsland i enlighet med artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i direktiv 2008/115/EG?

Ska i detta sammanhang endast förhållandena i den erkännande medlemsstaten betraktas isolerat – det vill säga: ska samma kriterier som för ett beslut enligt artikel 33.2 a i direktiv 2013/32/EU tillämpas – eller får det beaktas att sökanden, efter att medlemsstaten genomfört en prövning med ovisst resultat, inte erhållit någon skyddsstatus i denna medlemsstat och således har valet att antingen återvända till den andra medlemsstaten i vilken sökanden beviljats flyktingstatus eller återvända till sitt ursprungsland?

3. Om fråga 2 ska besvaras på så sätt att sökanden är skyldig att ofördröjligen bege sig till den erkännande medlemsstatens territorium i enlighet med artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115/EG:

Är det tillåtet att genom ett och samma myndighetsbeslut förplikta sökanden att ofördröjligen bege sig till den erkännande medlemsstatens territorium i enlighet med artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115/EG och samtidigt anta ett beslut om återvändande till sökandens ursprungsland i enlighet med artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i direktiv 2008/115/EG?

4. Om fråga 2 ska besvaras på så sätt att sökanden inte är skyldig att ofördröjligen bege sig till den erkännande medlemsstatens territorium i enlighet med artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115/EG:

Utgör principen om non-refoulement (artikel 18 och artikel 19.2 i stadgan, artikel 5 i direktiv 2008/115/EG och artikel 21.1 i direktiv 2011/95/EU) hinder mot att anta ett beslut om återvändande till sökandens ursprungsland enligt artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i direktiv 2008/115/EG om sökanden beviljats flyktingstatus i en annan medlemsstat, men medlemsstaten i vilken sökanden för närvarande vistas och där vederbörande lämnat in en ansökan om asyl kommer fram till att sökanden inte ska beviljas någon skyddsstatus efter att ha genomfört en prövning med ovisst resultat?

5. Om fråga 4 ska besvaras på så sätt att principen om non-refoulement utgör hinder för ett beslut om återvändande:

Ska principen om non-refoulement (artikel 18 och artikel 19.2 i stadgan, artikel 5 i direktiv 2008/115/EG och artikel 21.1 i direktiv 2011/95/EU) prövas redan i samband med att ett beslut om återvändande till ursprungsmedlemsstaten enligt artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i direktiv 2008/115/EG antas, med den följderna att det inte är möjligt att anta ett beslut om återvändande, eller är det obligatoriskt att anta ett beslut om återvändande enligt artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i direktiv 2008/115/EG och därefter skjuta upp verkställigheten av avlägsnandet enligt artikel 9.1 a i direktiv 2008/115/EG?

Anförda unionsbestämmelser

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), artiklarna 4, 18 och 19.2

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (nedan kallad förordning nr 604/2013), artikel 3

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (nedan kallat 2008/115), artiklarna 5, 6.2 och 9.1

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (nedan kallat direktiv 2011/95), artiklarna 4, 13 och 21

Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (nedan kallat direktiv 2013/32), artiklarna 10 och 33.2

Anförda nationella bestämmelser

Grundgesetz (grundlagen), artikel 16a

Asylgesetz (AsylG) (asyllagen): 1 § ("Tillämpningsområde") punkt 1 siffran 2, 3 § ("Beviljande av flyktingstatus") punkterna 1, 3 och 4, 4 § ("Subsidiärt skydd") punkt 1, 29 § ("Ansökningar som inte kan tas upp till prövning") punkt 1 siffran 2, 34 § ("Varsel om avlägsnande") punkt 1 första meningen

Aufenthaltsgesetz (AufenthG) (lagen om vistelse): 50 § ("Skyldighet att resa ut ur landet") punkt 3, 59 § ("Varsel om avlägsnande") punkt 1 första meningen, 60 § ("Förbud mot avlägsnande") punkterna 1, 5 och 7, 60a § "Uppskov med verkställigheten av avlägsnandet (toleransstatus [Duldung])" punkt 2 första meningen

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Klaganden, HE, vars asylansökan avslogs i sin helhet av Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (federala myndigheten för migration och flyktingar) (nedan kallad Bundesamt), har genom sin talan begärt att han ska beviljas flyktingstatus, i andra hand att han ska beviljas status som subsidiärt skyddsbehövande, och i tredje hand fastställelse av ett nationellt förbud mot avlägsnande.
- 2 HE är född 1996 och är en statslös person av palestinsk härkomst. Han beviljades flyktingstatus den 12 augusti 2020 i Grekland. Han har till följd av sin flyktingstatus beviljats uppehållstillstånd i Grekland som är giltigt fram till den 11 augusti 2023. HE kan inte återvända till Grekland, eftersom det framgår av Bundesamts egna konstateranden att han löper en allvarlig risk att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan i Grekland.
- 3 Genom beslut av den 30 november 2022 vägrade Bundesamt att bevilja HE flyktingstatus, avslog hans asylansökan, vägrade bevilja HE status som subsidiärt skyddsbehövande och fastslog dessutom att villkoren för att anta ett beslut om förbud mot avlägsnande enligt 60 § punkterna 5 och 7 första meningen AufenthG inte är uppfyllda. Bundesamt anmodade HE att lämna Förbundsrepubliken Tyskland inom 30 dagar efter att beslutet antogs. I beslutet angavs att tidsfristen för utresan, för det fall att beslutet överklagas, löper ut 30 dagar efter att asylförfarandet har avslutats genom ett lagakraftvunnet avslagsbeslut. För det fall att HE inte iakttog tidsfristen för utresa hotade Bundesamt att utvisa honom till de

autonoma palestinska områdena, till Gazaremsan, eller till en annan stat till vilken han tillåts resa in eller som är skyldig att återta honom.

- 4 Genom talan av den 22 december 2022 som riktas mot nämnda beslut har HE yrkat att motparten, Förbundsrepubliken Tyskland, ska förpliktas bevilja HE flyktingstatus, eftersom Förbundsrepubliken Tyskland är bunden av Greklands tidigare beslut att bevilja honom flyktingstatus. I andra hand har HE yrkat att Förbundsrepubliken Tyskland ska förpliktas att bevilja honom status som subsidiärt skyddsbehövande, och i tredje hand att det föreligger ett förbud mot avlägsnande enligt 60 § punkterna 5 och 7 första meningen AufenthG.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 5 Utgången i målet vid den hänskjutande domstolen beror på hur tolkningsfrågorna ska besvaras.

Fråga 1

- 6 Fråga 1 rör tolkningen av artikel 3.1 andra meningen i förordning nr 604/2013, artikel 4.1 andra meningen och artikel 13 i direktiv 2011/95 samt artikel 10.2 och 10.3, artikel 33.1 och 33.2 a i direktiv 2013/32. Den hänskjutande domstolen påpekar att denna fråga redan är föremål för ett pågående förfarande vid EU-domstolen (mål C-753/22). Med avseende på motiveringen av fråga 1 hänvisar den hänskjutande domstolen i sin helhet till argumentationen i motiveringen av fråga 1 i Bundesverwaltungsgerichts (Tyskland) begäran om förhandsavgörande i mål C-753/22.

Frågorna 2–5

- 7 Genom frågorna 2–5 vill den hänskjutande domstolen få ytterligare klagöranden beträffande beslut om återvändande för det fall att EU-domstolen besvarar fråga 1 på så sätt att medlemsstaten inte är bunden av att flyktingstatus redan har beviljats av en annan medlemsstat och att denna omständighet således inte hindrar medlemsstaten från att göra en prövning med ovisst resultat av den ansökan om internationellt skydd som lämnats in till den.
- 8 I sitt beslut fastslog Bundesamt inte endast att HE inte har rätt att beviljas flyktingstatus, utan även att han inte har rätt till asyl, inte har rätt att beviljas status som subsidiärt skyddsbehövande och att villkoren för ett nationellt förbud mot avlägsnande inte heller är uppfyllda med avseende på HE.
- 9 HE har inte heller rätt att beviljas status som subsidiärt skyddsbehövande, eftersom det framgår av de uppgifter som han lämnat till Bundesamt att han inte löper risk att utsättas för dödsstraff eller avrättning, tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Han är inte heller utsatt för ett allvarligt

och personligt hot mot liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

- 10 Han har inte heller rätt att utverka ett förbud mot avlägsnande enligt 60 § punkterna 5 eller 7 första meningen AufenthG av humanitära skäl. Den hänskjutande domstolen anser att HE trots de allmänna dåliga levnadsförhållanden på Gazaremsan kan garanteras existensminimum för det fall att han återvänder.
- 11 Eftersom HE inte ska beviljas någon skyddsstatus och han inte heller har ett annat uppehållstillstånd ska han delges ett varsel om avlägsnande, i förening med en skälig tidsfrist, i enlighet med 34 § AsylG jämförd med 59 § punkt 1 första meningen AufenthG. Detta motsvarar ett beslut om återvändande i den mening som avses i artikel 3 punkt 4 i direktiv 2008/115.
- 12 Bundesamt har emellertid inte anmodat HE att ofördröjligen bege sig till Grekland i enlighet med 50 § punkt 3 andra meningen AufenthG som syftar till att införliva artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115 med nationell rätt. Det är således avgörande för om varslat om avlägsnande till HE:s ursprungsland är lagenligt huruvida det var nödvändigt att först anmoda HE att resa till Grekland.
- 13 I samband med detta beslut om återvändande, vilket ska antas enligt nationell rätt, uppkommer frågorna 2–5, vilka rör frågan huruvida ett beslut om återvändande till HE:s ursprungsland är förenligt med artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115 och artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i samma direktiv samt principen om non-refoulement.

Fråga 2

- 14 Med fråga 2 vill den hänskjutande domstolen få ett klargörande av huruvida medlemsstaten är skyldig att förplikta sökanden att ofördröjligen bege sig till den andra medlemsstaten som har beviljat vederbörande flyktingstatus i enlighet med artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115 innan den antar ett beslut om återvändande, eller om det inte behöver ske, när – såsom i förevarande mål – det föreligger omständigheter i den erkännande medlemsstaten som skulle utsätta sökanden för en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan.
- 15 Artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115 föreskriver att beslut om återvändande inte ska utfärdas för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium och som innehar ett giltigt uppehållstillstånd utfärdat av en annan medlemsstat. I dessa fall ska tredjelandsmedborgaren först förpliktas att ofördröjligen bege sig till den medlemsstaten i vilken vederbörande innehar ett giltigt uppehållstillstånd. Om den berörde inte följer detta krav eller om dennes omedelbara avresa krävs med hänsyn till allmän ordning eller nationell säkerhet, ska ett beslut om återvändande antas (se punkt 5.4 i ”kommissionens rekommendation (EU) 2017/2338 av den 16 november 2017 om upprättande av en

gemensam 'Handbok om återvändande' som ska användas av medlemsstaternas behöriga myndigheter när de utför uppgifter i samband med återvändande”).

- 16 Såvitt den hänskjutande domstolen kan se är en situation där tredjelandsmedborgarens omedelbara avresa krävs med hänsyn till allmän ordning eller nationell säkerhet (artikel 6.2 andra meningen andra alternativet i direktiv 2008/115/EG) det enda undantaget som föreskrivs i detta direktiv från kravet i artikel 6.2 första meningen på att tredjelandsmedborgaren ska förpliktas att ofördröjligen bege sig till den medlemsstatens territorium som har beviljat denne flyktingstatus.
- 17 Under omständigheterna i förevarande mål uppkommer emellertid frågan huruvida det inte måste finnas ett ytterligare undantag från kravet på att tredjelandsmedborgaren ska förpliktas att utresa till den andra medlemsstaten. I en situation som den förevarande, i vilken det inte är möjligt att anta ett beslut enligt artikel 33.2 a i direktiv 2013/32, då det föreligger omständigheter i medlemsstaten som beviljat flyktingstatus som skulle utsätta sökanden för en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan, skulle det nämligen vara motsägelsefullt att först kräva att sökanden ska resa till just denna medlemsstat (se, beträffande kriterierna som ska tillämpas vid bedömningen av om det föreligger omständigheter som skulle utsätta sökanden för en risk för omänsklig eller förnedrande behandling, bland annat EU-domstolens dom av den 19 mars 2019, Ibrahim m.fl., C-297/17, C-318/17, C-319/17 och C-438/17, EU:C:2019:219).
- 18 Det skulle dock förhålla sig annorlunda om bedömningen inte endast ska grundas på omständigheterna i den erkännande medlemsstaten (i förevarande mål Grekland) tagna för sig, utan att även den omständigheten att sökanden, efter att medlemsstaten (i förevarande mål Tyskland) genomfört en prövning med ovisst resultat, inte beviljats någon skyddsstatus ska beaktas. Om medlemsstaten inte är bunden av att den andra medlemsstaten beviljat flyktingstatus (vilket är syftet med fråga 1) och vid en självständig prövning av sökandens asylansökan kommer fram till att det inte finns något som talar mot att sökanden återvänder till sitt ursprungsland, kan sökanden själv välja om han eller hon vill återvända till den andra medlemsstaten som beviljat honom eller henne flyktingstatus, eller till sitt ursprungsland.

Fråga 3

- 19 Om fråga 2 ska besvaras på så sätt att sökanden ska förpliktas att ofördröjligen bege sig till den erkännande medlemsstatens territorium i enlighet med artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115/EG uppkommer frågan huruvida det är tillåtet att genom ett och samma myndighetsbeslut förplikta sökanden i enlighet med artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115/EG och samtidigt anta ett beslut om återvändande i enlighet med artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i direktiv 2008/115/EG, eller om dessa beslut måste antas vid olika tidpunkter (fråga 3).

- 20 Denna fråga behöver klargöras, eftersom den hänskjutande domstolen anser att det inte framgår tydligt av 50 § punkt 3 andra meningen AufenthG, som syftar till att införliva artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115 med nationell rätt, huruvida kravet på utresa till den andra medlemsstaten och varslet om avlägsnande till ursprungslandet måste antas vid två olika tidpunkter.
- 21 Synpunkterna i punkt 5.4 i kommissionens rekommendation (EU) 2017/2338 av den 16 november 2017 om upprättande av en gemensam ”Handbok om återvändande” som ska användas av medlemsstaternas behöriga myndigheter när de utför uppgifter i samband med återvändande talar för att ovannämnda beslut måste antas vid olika tidpunkter.

Fråga 4

- 22 Om fråga 2 ska besvaras på så sätt att sökanden inte måste förpliktas att ofördröjligen bege sig till den erkännande medlemsstatens territorium i enlighet med artikel 6.2 första meningen i direktiv 2008/115/EG uppkommer frågan huruvida ett beslut om återvändande till sökandens ursprungsland enligt artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i direktiv 2008/115/EG får antas, eller om principen om non-refoulement (artikel 18 och artikel 19.2 i stadgan, artikel 5 i direktiv 2008/115/EG och artikel 21.1 i direktiv 2011/95/EU) utgör hinder för detta, eftersom sökanden beviljats flyktingstatus i en annan medlemsstat (fråga 4).
- 23 Då denna fråga endast uppkommer om fråga 1 ska besvaras på så sätt att den andra medlemsstatens beslut att bevilja skyddsstatus inte har bindande verkan, har detta beslut emellertid åtminstone en ”begränsad bindande verkan” i detta avseende om fråga 4 ska besvaras på så sätt att principen om non-refoulement utgör hinder mot ett beslut om återvändande.
- 24 I en situation som den förevarande, där medlemsstaten i samband med sin prövning kommer fram till att sökanden inte ska beviljas skyddsstatus, men denna medlemsstat ändå inte får anta ett beslut om återvändande till följd av principen om non-refoulement, kan sökanden till följd av förhållandena i den andra medlemsstaten inte återvända dit, men inte heller få uppehållstillstånd i den medlemsstat i vilken sökanden för närvarande befinner sig. Enligt nationell rätt kan sökanden emellertid omfattas av så kallad ”toleransstatus” (60a § punkt 2 första meningen AufenthG), vilket innebär att sökanden får uppskov med verkställigheten av avlägsnandet.
- 25 Det skulle dock strida mot både syftet med direktiv 2008/115 och lydelsen av artikel 6 i direktivet att godta att en tredjelandsmedborgare som befinner sig i en medlemsstat utan vare sig uppehållsrätt eller uppehållstillstånd, men mot vilken det inte är möjligt att fatta ett giltigt beslut om återvändande, ges en intermediär status (se EU-domstolens dom av den 3 juni 2021, Westerwaldkreis, C-546/19, EU:C:2021:432, punkt 57).

- 26 Enligt artikel 6.1 i direktiv 2008/115 ska medlemsstaterna utfärda beslut om att tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium ska återvända, dock utan att det påverkar tillämpningen av de undantag som uttryckligen föreskrivs enligt unionsrätten. Medlemsstaterna får inte tolerera att tredjelandsmedborgare vistas olagligt på deras territorium utan att antingen inleda ett förfarande för återvändande eller utfärda ett uppehållstillstånd. Direktiv 2008/115 kan inte tolkas på så sätt att en medlemsstat för en tredjelandsmedborgare som inte kan bli föremål för ett beslut om återvändande eller en avlägsnandeåtgärd och som vistas olagligt på dess territorium, är skyldig att bevilja ett uppehållstillstånd. Vad särskilt gäller artikel 6.4 i direktiv 2008/115 innebär denna bestämmelse endast att medlemsstaterna ges möjlighet att av ömmande eller humanitära skäl bevilja tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium uppehållsrätt med stöd av deras nationella rätt och inte med stöd av unionsrätten (se EU-domstolens dom av den 22 november 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Avlägsnande – Medicinsk cannabis), C-69/21, EU:C:2022:913, punkt 85 och följande punkt).

Fråga 5

- 27 Mot bakgrund av det ovanstående ställs fråga 5: Om fråga 4 ska besvaras på så sätt att principen om non-refoulement utgör hinder för ett beslut om återvändande till sökandens ursprungsland uppkommer frågan huruvida detta ska prövas redan i samband med att ett beslut om återvändande enligt artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i direktiv 2008/115/EG antas – med följden att det inte är möjligt att anta ett beslut om återvändande – eller om det är obligatoriskt att anta ett beslut om återvändande enligt artikel 6.2 andra meningen jämförd med artikel 6.1 i samma direktiv och därefter skjuta upp verkställigheten av avlägsnandet enligt artikel 9.1 a i direktivet.
- 28 Den hänskjutande domstolen anser att EU-domstolens rättspraxis beträffande denna fråga är motstridig.
- 29 Å ena sidan har EU-domstolen slagit fast att om det finns grundad anledning att förmoda att en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat, vid återvändande till ett tredjeland, löper en verklig risk att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan får tredjelandsmedborgaren inte bli föremål för ett beslut om återvändande till det landet så länge en sådan risk kvarstår (se dom av den 22 november 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Avlägsnande – Medicinsk cannabis), C-69/21, EU:C:2022:913, punkt 58; se, för ett liknande resonemang, även dom av den 24 februari 2021, M m.fl. (Överföring till en annan medlemsstat), C-673/19, EU:C:2021:127, punkterna 42 och 45, och beslut av den 15 februari 2023, GS, C-484/22, EU:C:2023:122, punkt 28).
- 30 Å andra sidan har EU-domstolen även slagit fast att det strider mot både syftet med direktiv 2008/115 och lydelsen av artikel 6 i direktivet att godta att en tredjelandsmedborgare som befinner sig i en medlemsstat utan vare sig

uppehållsrätt eller uppehållstillstånd och som i förekommande fall skulle bli föremål för ett inreseförbud men mot vilken det inte finns något giltigt beslut om återvändande, ges en intermediär status. Ovanstående överväganden gäller även tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium och som inte kan avlägsnas, eftersom principen om non-refoulement utgör hinder för detta. Enligt denna rättspraxis framgår nämligen av artikel 9.1 a i direktiv 2008/115 att denna omständighet inte motiverar att medlemsstaten i en sådan situation inte fattar något beslut om återvändande gentemot tredjelandsmedborgaren, utan enbart skjuter upp avlägsnandet av honom eller henne, som verkställighet av nämnda beslut (se dom av den 3 juni 2021, Westerwaldkreis, C-546/19, EU:C:2021:432, punkterna 57–59).

- 31 För ovannämnda rättspraxis talar att det varken av lydelsen av eller den placering som artikel 5 i direktiv 2008/115 har i direktivets systematik framgår att det endast vore möjligt att beakta principen om non-refoulement inom ramen för beslutet om återvändande. Artikel 5 i direktivet förpliktar endast medlemsstaterna att respektera principen om non-refoulement när de genomför detta direktiv. Enligt artikel 19.2 i stadgan får ingen avlägsnas, utvisas eller utlämnas till en stat där han eller hon löper en allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling. Det enda sättet att garantera respekten för denna princip är emellertid inte att medlemsstaten låter bli att anta ett beslut om återvändande, utan det kan även ske genom uppskov med verkställigheten av ett beslut om återvändande.
- 32 Möjligheten att skjuta upp verkställigheten av avlägsnandet enligt artikel 9.1 a i direktiv 2008/115 omfattar inte endast tillfälliga situationer. Det framgår varken av lydelsen, systematiken eller förarbetena till nämnda direktiv att bestämmelsen endast skulle omfatta tillfälliga förbud mot avlägsnande. Medan artikel 9.2 i direktiv 2008/115 föreskriver att medlemsstaterna får skjuta upp verkställigheten av avlägsnandet under en lämplig tidsperiod, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, och att de därvid särskilt ska beakta omständigheterna som anges i artikel 9.2 a och b, återfinns emellertid inte en tidsmässig begränsning till en ”lämplig tidsperiod” i artikel 9.1 a i direktiv 2008/115.

Ansökan om skyndsamt handläggning

- 33 Den hänskjutande domstolen är medveten om att villkoren för att EU-domstolen ska handlägga målet skyndsamt enligt artikel 105 i domstolens rättegångsregler inte är uppfyllda. Med hänsyn till det stora antal flyktingar som vistas i Tyskland och som lämnat in en förnyad asylansökan i denna medlemsstat, trots att de tidigare beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat, men som inte kan återvända till denna andra medlemsstat, framstår det som önskvärt med ett snabbt avgörande av målet. Den hänskjutande domstolen ber därför om skyndsamt handläggning av förevarande mål.